

BELGIAN WASTE-TO-ENERGY BW2E

Belgian Waste-to-Energy (BW2E) vertegenwoordigt alle Belgische installaties die huishoudelijk én vergelijkbaar restafval energetisch valoriseren. Jaarlijks verwerken de 14 leden zo'n 2,75 miljoen ton restafval en produceren zij meer dan 1,5 miljoen MWh elektriciteit die deels hernieuwbaar is. Daarnaast zet BW2E steeds meer warmte en stoom in voor residentiële en industriële warmtenetten.

In het kader van de Green Deal lanceerde de Europese Commissie op 14 juli 2021 het 'Fit for 55 %-package' met daarin (o.a.) een voorstel voor aanpassing van de bestaande **EU-ETS-richtlijn**. Hierin behoudt de Europese Commissie de uitsluiting voor de verbranding van stedelijk en gevaarlijk afval.

Een aantal sectoren is echter vragende partij om de verbranding van stedelijk afval alsnog op te nemen onder de EU-ETS-richtlijn ervan uitgaand dat dit tot een hogere recyclagegraad en circulariteit zou leiden.

Midden januari 2022 werd het ETS-rapport van rapporteur P. Liese (ENVI committee) gepubliceerd met daarin het voorstel om WtE voor stedelijk afval in de scope van ETS op te nemen vanaf 2028. Men koppelt hier wel een impactassessment aan (2025) waarbij het risico op het meer storten of meer exporteren van afval naar derde landen eerst degelijk moet onderzocht worden.

BW2E benadrukt dat EU-ETS een systeem is om de CO₂-emissies van bedrijven te reduceren. Deze filosofie werkt alleen binnen een vrije markt waar een economisch voordeel er toe leidt dat minder duurzame bedrijven uit de markt geconcentreerd worden. Dit principe werkt niet in de WtE-sector aangezien WtE dagdagelijks op een veilige manier het beschikbare niet-recycleerbaar restafval moet verwerken terwijl men zelf geen enkele impact heeft op de hoeveelheid en samenstelling van de inputstromen.

Waste-to-Energy onder de scope van ETS brengen leidt niet tot meer recyclage en circulariteit.

Het ETS-systeem is hier niet fijnmazig genoeg voor en de lokale inzet van een goede instrumentenmix zal veel meer bijdragen aan de circulaire economie.

De ETS-richtlijn is een breed Europees instrument dat **niet fijnmazig genoeg** is om op een eenvormige manier in alle lidstaten het afvalbeleid te verduurzamen. Ondanks het bestaan van Europese afvalwetgeving zijn er tussen de lidstaten onderling grote niveauverschillen qua performantie op het vlak van afvalbeheer.

De inzet van een **mix aan lokale instrumenten** is beter geschikt om de circulariteit te verhogen omdat die instrumenten veel meer op maat van het afvalbeleid van een regio/lidstaat kunnen ingezet worden (zowel voor huishoudelijk als voor bedrijfsafval).

Het in Vlaanderen tegelijk inzetten op (mee)verbrandings- en storthellingen, verbrandings- en stortverboden, een krappe capaciteitsplanning, sorteren aan de bron, ... heeft er toe geleid dat Vlaanderen al jaren één van de hoogste recyclagegraden in Europa heeft. Zo werd in 2020 in Vlaanderen 147 kg/inwoner huishoudelijk restafval verbrand¹ terwijl dit in Zweden (dat sinds 2013 koos voor het opnemen van WtE onder EU-ETS) nog 215² kg/inwoner betreft.

Het aanbod voor WtE wordt bepaald door het lokale afvalbeleid en het gedrag en de koopkracht van de burger en bedrijven. De WtE- installaties hebben dus **zelf geen impact op hun feed-stock**. Een 'properdere' brandstof inzetten om de CO₂-uitstoot te beperken, behoort niet tot de mogelijkheden. Immers WtE moet haar belangrijke hygiënische taak, namelijk het uit de kringloop houden van schadelijke componenten, blijven vervullen en doet dit door de niet-recycleerbare afvalstromen onder zeer strenge milieuvoorwaarden een nuttige toepassing te geven waarbij energie en grondstoffen maximaal teruggewonnen worden. Die terugwinning zorgt bovendien voor een pak vermeden emissies omdat die hoeveelheden energie niet elders moeten opgewekt worden en die hoeveelheden metalen niet elders moeten ontgonnen worden.

Het is noodzakelijk dat de regionale overheden hun afvalbeleid bijsturen als er voldoende robuuste **innovatieve technologieën** ontwikkeld worden voor bepaalde afvalstromen die nu nog met het restafval verbrand worden. Denk maar aan chemische recyclage van plastics dat de komende jaren sterk gaat opkomen. Dit kan beter concreet gestuurd worden door de bevoegde overheden (vb door het invoeren van een extra sorteerverplichting aan de bron) of door andere instrumenten die plastics in de richting van chemische recyclage sturen (ecodesign, specifieke heffing op plastic, ...) dan door algemeen WtE in de scope van EU-ETS te brengen.

WtE is slechts een onderdeel van een geïntegreerd duurzaam afvalbeheerssysteem dat lokaal wordt bepaald en opgezet. Door eenzijdig WtE onder ETS te brengen, ontstaat een groot risico dat meer afval richting storten en verre export zal gaan wat de circulariteit helemaal niet bevordert, integendeel (zie hieronder). WtE-plants zijn verwerkingseenheden die vanuit maatschappelijk oogpunt moeten doorgaan (must run) en geen productie-eenheden (run for business) zoals de huidige installaties die onder EU-ETS vallen.

¹ Bron: [Huishoudelijk afval - Statistiek Vlaanderen](#)

Tegen 2022 wil Vlaanderen maximaal 138 kg huishoudelijk restafval/inwoner halen en tegen 2030 zelfs maximaal 100 kg (bron: p 145: [2019-12-09 VEKP.pdf \(vlaanderen.be\)](#)).

² Bron: [The Swedish recycling revolution - sweden.se](#)

WtE onder de scope van ETS brengen verhoogt het risico op 'leakage' van afvalstromen

Het risico dat afval de weg van de minste weerstand volgt is erg groot. Er zullen dus belangrijke bijkomende maatregelen nodig zijn om ontwijkgedrag (afval naar stortplaatsen of verre export of richting shame recovery) te vermijden.

Het ongenueanceerd duurder maken van de verwerking van restafval, inclusief de verwerking van recyclage residuen, zal – zoals rapporteur P. Liese zelf aangeeft en vreest - aanleiding geven tot **ontwijkgedrag**: afvalstoffen zullen uitwijken naar minder duurzame opties die wel nog buiten de ETS-scope blijven zoals storten en uitvoer naar landen waar niet altijd dezelfde milieuvoorwaarden van toepassing zijn. Ook bestaat het risico op meer 'shame recovery' wat het zuiver houden van een circulaire economie niet ten goede komt. Dit betekent ook dat de uitbouw van een eigen **hoogkwalitatieve recyclagesector in gevaar** gebracht wordt wat zal leiden tot een verlies van industriële (recyclage)activiteit. Wereldwijd zal dit alles dus leiden tot een hogere CO₂ uitstoot.

Omwille van deze risico's stelt rapporteur Liese voor om **tegen eind 2025 een impact assessment** op deze risico's uit te voeren en desgevallend via wetgeving de effecten van ontwijkgedrag en laagwaardige toepassingen te ondervangen. In ieder geval lijkt de periode 2026-2027 te krap om deze maatregelen geïmplementeerd te krijgen alvorens WtE in de scope van ETS komt.

WtE onder EU-ETS brengen leidt tot minder gericht afvalbeleid op maat.

Door WtE in de scope van EU-ETS te brengen, verlaag je de inkomsten voor de regionale overheden die zo minder kunnen inzetten op hun lokale aanpak van het afvalbeheer.

WtE is in de 3 Belgische regio's onderworpen aan een **verbrandingsheffing** die eigenlijk reeds als een **vorm van CO₂ heffing** kan beschouwd worden en mogelijks verder in die richting kan verfijnd worden. Het vervangen van deze regionale verbrandingsheffingen door WtE op te nemen onder EU-ETS zal leiden tot **lagere inkomsten voor de regionale overheden** die daardoor minder kunnen investeren in het verder op eigen maat verduurzamen van hun afvalbeheer.

Als WtE toch onder EU-ETS komt, dienen een aantal maatregelen op korte termijn geïmplementeerd te worden

Als WtE dan toch onder EU-ETS zou komen, vraagt BW2E uitdrukkelijk dat

- de huidige regionale verbrandingsheffingen komen te vervallen
- vooraleer WtE onder ETS komt
 - er binnen de EU een breder en **algemeen stortverbod geïmplementeerd wordt voor alle brandbaar afval** of **dat ook het storten van afval mee in de scope van ETS komt**
 - er een **border adjustment mechanisme** wordt toegepast om verre export van zowel restafval als te recycleren afval te vermijden
 - Dit kan via het inbrengen van het level playing field principe in de Waste Shipment Regulation, waarbij de export van afval geweigerd wordt indien hier niet aan voldaan wordt.
 - er maatregelen genomen worden om shame recovery te vermijden
- ⇒ Indien deze voorwaarden niet in wetgeving kunnen omgezet én geïmplementeerd worden in de periode einde 2025-2028, dient de opname van WtE in EU-ETS uitgesteld te worden.
- er de nodige tijd voorzien wordt om de sector de kans te geven om CCU/S – 1 van de weinige technologieën om de CO₂-uitstoot uit de WtE-schouw te reduceren – toe te passen waar maatschappelijk verantwoord én mogelijk want
 - CCU/S vraagt een hoge investeringskost én gaat gepaard met een hoog energieverbruik
 - niet overal zijn er voor de afgevangen CO₂ nuttige toepassingen te vinden (of goede stockagemogelijkheden)
- ⇒ Ondersteuning voor het afvangen én nuttig toepassen van CO₂ (of veilig stockeren van CO₂) is noodzakelijk.
- WtE bij de start gratis emissierechten krijgt die langzaam afgebouwd worden
- er credits worden toegekend aan WtE bij het afvangen van biogeen CO₂

Alle sectoren zullen hun steentje moeten bijdragen aan een netto klimaatneutraal Europa tegen 2050 maar de vraag is of er door WtE in de scope van EU-ETS te brengen veel winst te rapen valt als je het relatief klein aandeel van de CO₂-uitstoot van de WtE sector in België³ bekijkt. Ook omdat de inzet van een goede instrumentenmix én de uitbouw van een hoogkwalitatieve recyclagesector een grotere impact zullen hebben op het dalen van de CO₂-uitstoot door WtE dan WtE onder ETS te brengen.

³ Vlaanderen ([Broeikasgasemissies - Statistiek Vlaanderen](#)): in 2019 werd 76.1 Mton CO₂-eq uitgestoten in Vlaanderen waarvan 687 kton (eigen berekening bij 47.78 % biogene CO₂) door de 9 Vlaamse BW2E-leden (0.09 %)

Wallonie ([Emissions de gaz à effet de serre \(GES\) - Iweps](#)): in 2019 werd meer dan 37.1 Mton CO₂ eq uitgestoten waarvan 523 kton (eigen berekening bij 47.78 % biogeen) door de 4 Waalse BW2E leden (1,41% %)

BHG:([De uitstoot van broeikasgassen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest | Leefmilieu Brussel](#)): in 2019 werd ongeveer 3 500 kton CO₂-eq uitgestoten in BHG waarvan 231 kton (eigen berekening bij 47.78 % biogeen) door het Brusselse BW2E-lid (6.6 %)

België ([indicators.be - Uitstoot van broeikasgassen](#)): in 2019 werd 115.6 Mton CO₂-eq uitgestoten in België waarvan 1 441 kton (eigen berekening bij 47.78 % biogeen) door de 14 Belgische BW2E leden (1.2 %)